



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 30. november 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0093(COD)

15657/23
ADD 1

LIMITE

COPEN 399
JAI 1516
CODEC 2194

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	15641/23 + COR 1, WK 15683/23 + REV 1
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus kriminaalmenetluste üleandmise kohta – Tšehhi Vabariigi, Eesti ja Slovakkia delegatsiooni avaldus

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele COREPERi koosoleku ja nõukogu istungi protokoll
kantav Tšehhi Vabariigi, Eesti ja Slovakkia delegatsiooni avaldus.

**Tšehhi Vabariigi, Slovaki Vabariigi ja Eesti Vabariigi avaldus kriminaalmenetluste
üleandmist käsitleva määruse ettepaneku juurde**

Tšehhi Vabariik, Slovaki Vabariik ja Eesti Vabariik leidsid, et kriminaalmenetluste üleandmist käsitleva määruse ettepanek annab võimaluse lihtsustada, parandada ja ühtlustada kriminaalmenetluste liikmesriikide vahel üleandmise korda. Seetõttu osalesid nad läbirääkimistel algusest peale väga aktiivselt.

Tšehhi Vabariik, Slovaki Vabariik ja Eesti Vabariik hindavad kõrgelt seda, et eesistujariik on võtnud arvesse paljusid nende märkusi ning ka paljusid läbirääkimisprotsessi ajal tehtud ettepanekuid.

Tšehhi Vabariik, Slovaki Vabariik ja Eesti Vabariik peavad eriti positiivseks, et määruses:

- luuakse ühtne raamistik kriminaalmenetluse üleandmiseks;
- luuakse võimalused isegi tundmatu kurjategija vastu algatatud kriminaalmenetluse üleandmiseks;
- jäetakse alles taotluste süsteem;
- nähakse ette võimalus keelduda kriminaalmenetluse üleandmisest teatavatel juhtudel;
- käsitletakse üksnes kriminaalmenetluse üleandmist ja
- kehtestatakse kriminaalmenetluse üleandmise taotluse ühtne vorm ja määratakse kindlaks üleandmismenetluse üksikute toimingute tähtsused.

Alates määruse eelnõu üle peetavate läbirääkimiste algusest on Tšehhi Vabariik, Slovaki Vabariik ja Eesti Vabariik olnud vastu sellele, et kahtlustatavatele/süüdistatavatele/kuriteoohvritele luuakse õiguskaitsevahend kriminaalmenetluse ülevõtmisega nõustumise otsuse vaidlustamiseks. Kahjuks ei võetud läbirääkimistel arvesse meie poolt korduvalt esitatud argumente, nii et see määruses sätestatud kohustus jäi alles. Me peame seda põhimõtteliselt negatiivseks.

- Kui kriminaalmenetluse üleandmine rikub kahtlustatavate/süüdistatavate isikute õigusi ja vabadusi, mis on tagatud ELi õigusega, tuleb need kahtlustatavate/süüdistatavate isikute õigused, mida menetluse üleandmine võib mõjutada, selgelt kindlaks määrata. Õigust sellele, et kohtu alla andmine toimuks või ei toimuks konkreetses ELi liikmesriigis, aga pole. Menetluse üleandmise keskne element ja sellega seotud peamine mureküsimus on korrakohase õigusemõistmise ja selle tõhusa rakendamise põhimõte. Ei saa eeldada, et kahtlustatavad/süüdistatavad seda põhimõtet jagavad, sest nende huvid on sageli üsna teistsugused.
- Samuti ei rikuta kriminaalmenetluse üleandmisega kuriteoohvrite õigusi. ELi liikmesriikides, kelle suhtes on kuriteoohvrite õiguste direktiiv siduv, järgitakse kriminaalmenetluses kuriteoohvrite õiguste kaitse nõudeid. Mõnes liikmesriigis võib kuriteoohvri õiguse kasutamine olla „ebamugav“, kuid see ei tohiks olla põhjus kriminaalmenetluse üleandmise takistamiseks või tõkestamiseks.
- Õigust õiguskaitsevahendile (*sama kehtib kohustuse kohta eelnevalt konsulteerida ja saada kriminaalmenetluse üleandmise kohta arvamusi, kuigi praeguses sõnastuses on see osaliselt piiratud*) ei ole ette nähtud üheski määruse (EL) 2017/1939 (millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel) normatiivsättes. Ehkki nimetatud määrusega ei reguleerita kriminaalmenetluse üleandmist, kuna Euroopa Prokuratuur ei kasuta mitte omaenda jurisdiktsiooni, vaid nendele ELi liikmesriikidele kuuluvat kriminaalmenetlusala jurisdiktsiooni, kelle suhtes määrus (EL) 2017/1939 on siduv, sätestatakse selles määruses õigusnormid kriminaalasja üleandmiseks ühe liikmesriigi jurisdiktsiooni alt teise alla. Seega oleme loomas olukorda, kus kahtlustatavaid/süüdistatavaid koheldakse teatavat liiki kriminaalmenetlustes teistest soodsamalt.

- On üsna paradoksaalne, et kuigi määrus annab õiguse õiguskaitsevahendile, siis praktikas ühtlasi piiratakse seda õigust nende isikute puhul, kellele kriminaalmenetluse ülevõtmise otsuseid teatavate tingimuste tõttu kätte ei toimetata; nende tingimuste hindamist on täiesti võimatu kontrollida ja see hindamine sõltub ülevõtva riigi õigusasutuse kaalutusõigusest. Me ei pea seda õiguskaitsevahendile juurdepääsu *de facto* piirangut, mis võib põhiseaduslikust seisukohast olla problemaatiline, pragmaatiliseks lahenduseks.

Kriminaalmenetluste üleandmine liikmesriikide vahel on viimane kriminaalasjades tehtava rahvusvahelise õiguslase koostöö valdkond, mis ei ole ELi liikmesriikides ühetaoliselt reguleeritud. Selleks et täita algset eesmärki luua ajakohane, tõhus, lihtne, selge ja kergesti kohaldatav määrus praktikute jaoks, oleks asjakohane pühendada veelgi rohkem aega selle arutamisele COPENi töörühma koosseisus.

Eespool öeldust hoolimata tunnistavad ja hindavad Tšehhi Vabariik, Slovaki Vabariik ja Eesti Vabariik eesistujariigi poolt määruse eelnõu üle peetud läbirääkimistel tehtud jõupingutusi, et saavutada praegu esitatud teksti kompromiss-sõnastus.
